

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ข้อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพศาสตร์ระหว่างลายคำและพื้นที่ของวัดล้านนา

ตารางการบันทึกเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 จ. เชียงใหม่

วันที่ 20/3/51 สถานที่ วิหารปราสาท วัดปราสาท.....

ชื่อผู้บันทึก นาย โชนัน เรืองมงคล

****ทำความเข้าใจก่อนเก็บข้อมูล****

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลแบบเก็บแบบสอบถามในลักษณะของการรับรู้ที่ผ่านประสบการณ์ที่เกิดขึ้นปรากฏการณ์ในสถานที่ในรูปแบบของความรู้สึกของแต่ละบุคคล ดังนั้นในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ จึงไม่มีคิดหรือถูกแต่ขอให้ทุกคน ใช้ความรู้สึกของตัวเองจริงในแต่ละเหตุการณ์ ในการเก็บข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา ขอให้ทุกคนกลับใจที่เป็นกลาง คือ อยู่ยดอะไรสว่างหน้า ทำใจให้ว่างเปล่า และตั้งใจดูและทำ เสมือนทำสมาธิช่วงระยะเวลาสั้น

8.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนมองหลังตาก่อนเข้าไป แล้วทำใจให้ว่างเปล่า แล้วค่อยเดินๆเข้าไปมองไปที่ตรงกลาง แล้วจึงค่อยมองรอบๆแล้วเขียนว่ารู้สึกอย่างไร เห็นอะไรบ้าง เห็นอะไรที่สะดุดตาเป็นอย่างแรก ในช่วงที่ 1

..... เข้าใจโดยในวิหารเห็นสองต้นมะม่วงเขียว 10 ต้น สีน้ำตาลแดงที่สีแดงตามกิ่งใบเวลาถึงได้เคยเห็นก่อน
..... เวลาไปตรวจแถววิหารเห็นต้นไม้สีเขียวสีน้ำตาลสูงในวิหาร มีต้นๆ ไม่ค่อยสูง สว่างดู เห็นเห็นไม้ไว้วัด
..... ต้นๆ งามน่ามองเห็นต้นกล้วยสีน้ำตาล ต้นๆ สีน้ำตาลสูงน่ามอง เห็นจำพวกไม้ประดับเห็นสีฟ้าเขียว
..... ใบอมของ สว่างงาม โคนใบยาว มีใบยาวป็นๆ จะรู้สึกเหมือนได้สัมผัสจาก เออ! สัมผัสที่ตัวจริงใน
..... สดชื่น

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสำรวจทุกอย่างโดยรอบ โดยเฉพาะที่มีลายคำอยู่

..... ลายคำในวิหารเห็นลายคำรูปช้างป่าหน้าหน้า เห็น ลายคำรูป ช้าง และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก
..... เห็นพญานาคที่นอนเป็นกลางลำกลางๆ เป็นรูป นก ข้าง และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก
..... ลายคำรูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก
..... ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก
..... ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก
..... ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก และ ลายคำ รูป นก

ลิขสิทธิ์ในเอกสารนี้สงวนลิขสิทธิ์โดย Chiang Mai University
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

9.00 ช่วงที่ 1

สังเกตรอบกายในวิหาร และให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่องต่างๆ (เขียนถึงบรรยากาศโดยรวมทั้งหมดว่าตอนนั้นรู้สึกอย่างไร)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดเข้ามาว่ากระทบที่ลายคำใหม่ แล้วเขียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง เห็นอะไรบ้าง แล้วเดินออกมาดูหันหน้า แต่รอบข้างวิหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนหลับตาแล้วสังเกตรอบกายในวิหาร และแล้วค่อยๆ สังเกตแสงที่เกิดขึ้นในวิหาร (เขียนถึงบรรยากาศโดยรวมทั้งหมดว่าตอนนั้นรู้สึกอย่างไร)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์ในคำนี้สงวนลิขสิทธิ์โดย Chiang Mai University

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่อง ว่ากระทบที่ลายค่าตรงเสาหรือไม่ และพระพุทธรูป และจากด้านหลัง แล้วเขียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง เห็นอะไรบ้าง ได้ยินเสียง กลิ่น อะไรบ้าง

Handwritten student responses in Thai script, including phrases like 'หรือสีแสงในเสามีลายค่าตรงเสาหรือไม่' and 'ได้ยินเสียงกลิ่น'.

11.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ขึ้นนอก กับอาคาร และค่อยๆเดินเข้าไปสังเกตพระพุทธรูป และลายค่าโคจรอบ แล้วเขียนว่าเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง(เขียนถึงบรรยากาศโดยรวมทั้งหมดว่าคอนนี้รู้สึกอย่างไร)

Handwritten student responses in Thai script, starting with 'แสงที่ขึ้นนอกอาคาร' and 'แสงสีครามสว่างจ้า'.

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงภายในอาคารว่าสว่างขึ้นไหม บนลายค่าและเดินไปดูรอบๆ (ให้สังเกต แสง สี กลิ่นและเสียงภายในอีกด้วย)

Handwritten student responses in Thai script, starting with 'แสงที่ลอดช่องลอดเข้ามาในอาคาร' and 'แสงสว่างขึ้น'.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Copyright © by Chiang Mai University All rights reserved

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่องคันทวน ว่ากระทบที่ลวดคำตรงเสา พระพุทธรูป และฉากด้านหลัง แล้ว
เขียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง เห็นอะไรบ้าง ได้ยินเสียง กลิ่น อะไรบ้าง

เมื่อมองลอดช่องคันทวนที่แสงส่องเข้ามา สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แสงในพระคัมภีร์ที่ลอดผ่าน
คันทวนที่ระบอบไม่เห็น ลวดคำตรงคันทวนว่ามีรูปร่างที่แปลกต่าง เมื่อเห็นแล้วนั้น เกิดความรู้สึกที่
กลืนใจ และในทางกลับกันก็ไปสว่างเปล่งประกายใส และน่าอัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่ง เป็นไปได้
ถึงพระพุทธรูปที่หน้าวัดซึ่งกำลังเรืองไฟ และเกิดประกายระยิบระยับที่หน้าพระพุทธรูปที่
บริเวณหน้า และเมื่อมองดูพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้า
จริงพระคัมภีร์ที่ลอดช่องคันทวนก็ไม่ได้
- ได้ฟังเสียงนกร้อง ได้ฟังเสียงระยิบระยับ ได้ฟังเสียงระยิบระยับ
- ได้ยินเสียงนกร้อง

15.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนสังเกตแสงคันทวนของคันทวนกับพระพุทธรูป และสายคำโคจรอบ วังเห็นและรู้สึกอย่างไร
บ้าง

แสงที่กระทบพระพุทธรูปจากแสงที่ลอดช่องคันทวน ลวดคำที่เห็น แสงระยิบระยับ สันตญาณไม่
อาจปฏิเสธได้ว่า พระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้า
แสงระยิบระยับ สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า พระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้า
แสงระยิบระยับ สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า พระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้า
แสงระยิบระยับ สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า พระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้าพระพุทธรูปที่หน้า

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงคันทวนที่สะท้อนเข้ามาและสังเกตลวดคำที่คันทวน

แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา
แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา
แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา
แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา
แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา สันตญาณไม่อาจปฏิเสธได้ว่า แสงที่ลอดช่องคันทวนที่ส่องเข้ามา

16.00 ช่วงที่ 1

ให้สังเกตภาพรวมทั้งหมดว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง

เมื่อได้ชมรอบๆ ศาลปกครองแล้ว รู้สึกว่า ยิ่งดู ยิ่งเห็น ภาพที่ออกมาเกี่ยวกับศาลจากไปเลยถ้าให้คิด
ถึงอะไร รู้สึกว่า... จากสิ่งที่เห็นในศาลแห่งนี้มองไปแล้ว ก็คิดว่า (เงินไม่รับ ต้องซื้อแต่พวก เริ่ม... จาก
การทบทวนและลดหย่อนภาษีทางภาษีได้บางส่วน โดยไม่ต้อง ... ไม่ให้ทางศาลมา ... ต้องอยู่กับ
เรื่องจึงต้องไปเจรจาในส่วนของคดีแล้ว ... มีข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนด ... 1996/1997 ในศาลจริงในแนวทาง

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตคำที่ตนเองชอบ(จะเป็นตรงไหนก็ได้) แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับวลีคำ
แล้วลองคิดว่า ลวดลายเขียนขึ้นเพื่อทำใน สิ่ง(ช่วง)ต้องการที่จะสื่อถึงอะไร แล้วตัวเองเข้าใจถึง
ความหมายว่าอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

17.00 ช่วงที่ 1

ให้สังเกตภาพรวมทั้งหมดว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง แสงและบรรยากาศเป็นอย่างไรบ้างตอนนี้

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตคำที่ตนเองชอบ แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับวลยคำแล้วคิดว่า ลวดลายนี้เขียนขึ้นเพื่อทำไม (ต่อ)

.....

18.00 ช่วงที่ 1

ให้สังเกตภาพรวมทั้งหมดว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง แสงและบรรยากาศเป็นอย่างไรบ้างตอนนี้บ้าง

.....

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตคำที่ตนเองชอบทั้งวิหาร(เลือกมา 1 ที่) แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับ ลวดลาย แล้วคิดว่า ลวดลายนี้เขียนขึ้นเพื่อทำไม (ต่อ)

.....

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์เชิงสหสัมพันธ์ระหว่างลายคำและพื้นที่ของวัดล้านนา

ตารางการบันทึกเก็บข้อมูลครั้งที่ 2 จ. เชียงใหม่

วันที่ 2 สิงหาคม 2557 สถานที่ วิหารปราสาท วัดปราสาท.....
ชื่อผู้บันทึก..... พิศาลิน สังวรวิมล.....

ทำความเข้าใจก่อนเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลแบบเก็บแบบสอบถามในลักษณะของการรับรู้ที่ผ่าน
ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นปรากฏการณ์ในสภาวะที่ในรูปแบบของความรู้สึกของแต่ละบุคคล
ดังนั้นในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ จึงไม่มีผิดหรือถูกแต่ขอให้ทุกคน ใช้ความรู้สึกของตัวเองจริงในแต่เหตุการณ์
ในการเก็บข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา ขอให้ทุกคนตั้งใจที่เป็นกลาง คือ
อย่าคิดอะไรล่วงหน้า ทำใจให้ว่างเปล่า และตั้งใจดูและทำ เสมือนทำสมาธิช่วงระยะเวลาสั้น

8.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนมองหลังคาก่อนเข้าไป แล้วทำใจให้ว่างเปล่า แล้วค่อยเดินเข้าไปมองไปที่ตรงกลาง แล้วจึง
ค่อยมองรอบๆ แล้วเขียนวิธีสังเกตอย่างไร เห็นอะไรบ้าง เห็นอะไรที่สะดุดตาเป็นอย่างแรก ในช่วงที่ 1

ได้นำมาลงในดินร่วนสีน้ำตาล 1 กิโลกรัม และใส่ดินเหนียวสีแดง 1 กิโลกรัม แล้วผสมให้เข้ากัน
ให้เข้ากันดี แล้วนำดินที่ผสมแล้วนี้ ไปปั้นเป็นรูปคน สูง 10 นิ้ว แล้วนำดินที่ปั้นแล้วนี้ ไปเผา
ที่อุณหภูมิ 120 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 2 ชั่วโมง แล้วนำดินที่เผาแล้วนี้ ไปใช้
ทำตุ๊กตา และใช้ดินที่เผาแล้วนี้ ไปปั้นเป็นรูปคน สูง 10 นิ้ว แล้วนำดินที่ปั้นแล้วนี้ ไปเผา

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสำรวจทุกอย่างโดยรอบ โดยเฉพาะที่มีลายคำอยู่

วัดล้านนา เชียงใหม่ ในวิหาร พบลายคำ มีทั้งหมด 10 ชิ้น และ
พบลายคำที่วิหารแห่งนี้ มีทั้งหมด 10 ชิ้น และพบลายคำที่วิหารแห่งนี้ มีทั้งหมด 10 ชิ้น
และพบลายคำที่วิหารแห่งนี้ มีทั้งหมด 10 ชิ้น และพบลายคำที่วิหารแห่งนี้ มีทั้งหมด 10 ชิ้น
และพบลายคำที่วิหารแห่งนี้ มีทั้งหมด 10 ชิ้น และพบลายคำที่วิหารแห่งนี้ มีทั้งหมด 10 ชิ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

9.00 ช่วงที่ 1

สังเกตรอบๆ ภายในวิหาร และให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่องต่างๆ (เขียนถึงบรรยากาศโดยรวมทั้งหมดว่าตอนนี้รู้สึกอย่างไร)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดเข้ามาว่ากระทบที่ลายค่าใหม่ แล้วเขียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง เห็นอะไรบ้าง แล้วเดินออกมาดูที่หน้าต่าง และรอบๆ วิหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนหลับตา แล้วสังเกตรอบๆ ภายในวิหาร และแล้วค่อยๆ สังเกตแสงที่เกิดขึ้นในวิหาร (เขียนถึงบรรยากาศโดยรวมทั้งหมดว่าตอนนี้รู้สึกอย่างไร)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่อง ว่ากระทบที่ลายคำตรงเสาหรือไม่ และพระพุทธรูป และจากด้านหลัง แล้วเขียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง เห็นอะไรบ้าง ได้ยินเสียง กลิ่น อะไรบ้าง

เราที่ ล้อมไว้มาจะ มืดจาง แล้ว พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง

11.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่อง กับอาคาร และตึกอย่าเดินเข้าไปสังเกตพระพุทธรูป และลายคำโคจรอบ แล้วเขียนว่าเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง (เขียนถึงบรรยากาศโดยรวมทั้งหมดว่าตอนนี้รู้สึกอย่างไร)

หลังจากผ่านไป 10 นาที ทุกท่านจะเห็น ทิวทัศน์ สวยงาม ล้อมไว้มาจะ มืดจาง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง
 ล้อมไว้มาจะ มืดจาง ไร้แสงสว่าง พอ 10 โมง มืดมน ไร้แสงสว่าง

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงภายในอาคารว่าสว่างขึ้นไหม บนลายคำ และเดินไปดูรอบๆ (ให้สังเกต แสง สี กลิ่นและเสียงภายนอกด้วย)

เมื่อเดินเข้าไปดู ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

12.00พักทานข้าว เจอกันใหม่ 13.00น. ที่.....

13.00 **ช่วงที่ 1**

ให้ทุกคนสังเกตแสงด้านนอกกับพระพุทธรูป และลายสีโคจรอบ ว่าเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตตามตำแหน่งที่ตนเองสนใจ แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับตัวเลข แล้วคิดว่าตัวเลขนี้เขียนขึ้นเพื่อทำไม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14.00 **ช่วงที่ 1**

ให้ทุกคนสังเกตแสงด้านนอกทางด้านขวา กับพระพุทธรูป และลายสีโคจรอบ ว่าเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่ลอดช่องด้านขวา ว่ากระทบที่ลายคำตรงเสา พระพุทธรูป และฉากด้านหลัง แล้วเขียนว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง เห็นอะไรบ้าง ได้ยินเสียง กลิ่น อะไรบ้าง

หลังจากเสร็จงานศิลปะที่ พระพุทธรูป คือ ฝึกฝนแล้ว ผมได้วิ่งตรงเข้า
ไปดูงานนี้ มีพี่นาง นายนครินทร์ มีคนมาทำกินใน ลานอเนกประสงค์
ใกล้กับคนโดยมีวงเวียนอยู่ ลานอเนกประสงค์ ลานเสา (ด้านขวา)
มีน้องๆ มานั่งกิน/ดื่มน้ำที่โต๊ะ ลาน ลานเสา (ด้านขวา) 15.00
นี่แหละ คือ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ภาพลัทธิธรรมกายที่เห็นคือ 9 ชั้นมีกลิ่นธูปที่เห็นได้ แต่ไม่ได้
เข้าใจความหมาย รวมทั้งสีที่เห็นทั้งหมด - โดดเด่นอย่างเห็นได้ชัด

15.00 ช่วงที่ 1

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่นอกที่เห็นขยับพระพุทธรูป และฉากไม้โดยรอบ ว่าเห็นและรู้สึกอย่างไรบ้าง

แสงที่ลอดจากทรงก้นพระพุทธรูป เห็นได้ ชัด มีร่มเงาจากพระพุทธรูป
ที่ตกบน พระพุทธรูป โดยเห็น ลาน ลานเสา ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตแสงที่นอกที่สะท้อนเข้ามาและสังเกตลายคำที่ด้านหลัง

ภาพที่เห็น คือ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์
ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์ ลานอเนกประสงค์

16.00 ช่วงที่ 1

ให้สังเกตภาพรวมทั้งหมดแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง

ในชั้นเรียนช่วยพัฒนาจุดแข็งของตนเองได้ วิชาเรียนเรื่อง สังคม เศรษฐกิจ
 สังคม เศรษฐกิจ เรื่อง เศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร การประกันภัย
 สังคม เศรษฐกิจ เรื่อง เศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร การประกันภัย

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตคำที่ตนเองชอบ(จะเป็นตรงไหนก็ได้) แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับวลีวลาย แล้วลองคิดว่า วลีวลายนั้นเขียนขึ้นเพื่อทำไม คำว่าข้างต้องการที่จะสื่อถึงอะไร แล้วตัวเองเข้าใจถึงความหมายอย่างไรบ้าง

ครอบครัวอบอุ่น เป็นความสุขใจที่ได้เห็นกัน มีรักใคร่กลมเกลียว รักใคร่กัน
 ในครอบครัว ก็คือความสุข คือ รักใคร่ รักใคร่กัน หรือ ผูกพันกัน รักใคร่กัน
 รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน
 รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน
 รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน
 รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน
 รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน
 รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน รักใคร่กัน

17.00 ช่วงที่ 1

ให้สังเกตภาพรวมทั้งหมดแล้วรู้สึกอย่างไรบ้าง และบรรยายภาพความเป็นอย่างไรบ้างตอนนี้

แล้วรู้สึกอย่างไรกับเวลาในใจมันมีความสุขมาก ๆ ใน ก้าวไกลเติบโตขึ้น
 คนกับชาวต่างแดนที่ได้อยู่กัน และเป็นคนรักแล้วเขาได้เวลาค้น
 โดยคนที่มารักกันแล้ว จากเขามารักกัน คนที่เขามารักกัน
 ได้รักกัน บรรลุสิ่งที่เขามารักกัน ได้คนที่เขามารักกัน ได้คนที่เขามารักกัน
 ได้คนที่เขามารักกัน ได้คนที่เขามารักกัน ได้คนที่เขามารักกัน ได้คนที่เขามารักกัน

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตคำที่ตนเองชอบ แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับวลวลแล้วคิดว่า ลวดลายนี้เขียนขึ้นเพื่อทำไม (ต่อ)

ลวดลายที่ชอบ คือ ลวดลายที่เห็นรอบ ๆ ลวดลายพระพรหม ๗ ชั้น ๗ ชั้น
 แล้วลวดลายที่เห็นกับพระพรหม ๗ ชั้น ๗ ชั้น และลวดลายที่เห็นในลวด
 ลวดลายพระพรหม ๗ ชั้น ๗ ชั้น ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย

18.00 ช่วงที่ 1

ให้สังเกตภาพรวมทั้งหมดว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง และบรรยายลักษณะเป็นอย่างไรบ้างตอนนี้

ลวดลายที่เห็น คือ ลวดลายที่เห็น ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย

ช่วงที่ 2

ให้ทุกคนสังเกตคำที่ตนเองชอบทั้งวิหาร(เลือกมา 1 ที่) แล้วเขียนบรรยายว่ารู้สึกอย่างไรกับ ลวดลาย แล้วคิดว่า ลวดลายนี้เขียนขึ้นเพื่อทำไม (ต่อ)

ลวดลายที่เห็น คือ ลวดลายที่เห็น ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย
 ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย ลวดลาย

ภาคผนวก ข

ประวัติ ความเป็นมา และการบูรณะของวิหาร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ข

ประวัติ ความเป็นมา และการบูรณะของวิหาร

1. วิหารวัดปราสาท วัดปราสาท

1.1 ประวัติ ความเป็นมา และการบูรณะ วิหารวัดปราสาท วัดปราสาท ตั้งอยู่ที่ ถนนอินทวโรรส ซอย 3 อำเภอเมือง ใกล้กับวัดพระสิงห์ จากวัดพระสิงห์สามารถเดินไปได้ใช้เวลา 10 นาที ประวัติของวัดปราสาท ตามหลักศิลาจารึกของวัดตะโปธารามกล่าวไว้ว่า วัดปราสาทเป็นวัดที่มีมาตั้งแต่อาณาจักรล้านนาเจริญรุ่งเรือง เมื่อ พ.ศ.2035 สมัยพระยาอดิเชียงราย บริเวณวัดตั้งอยู่ในเขตเจ้านายและขุนนาง ภายในวัดก็จะมีวิหารซึ่งยังคงลักษณะและศิลปล้านนา¹³⁸ จึงได้รับการบูรณะสืบต่อกันมา แม้ว่าในสมัยนั้นพม่าปกครองเมืองเชียงใหม่ ก็ได้หล่อพระเจ้าหมื่นทองพระพุทธรูปทองสำริด เมื่อ พ.ศ.2133 ในสมัยพระเจ้าหมื่นทองมีการปรับปรุงรอบวิหารโดยการใช้อิฐมาก่อเป็นกำแพงเตี้ยๆ รอบวิหาร และด้านศาลาของหลวงปู่ที่ภาคก็มีการสร้างศาลพระภูมิซึ่งจำลองแบบของวิหารไว้ ด้วย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2366 สมัยเจ้าหลวงช้างเผือก มีการบูรณะฟื้นฟูครั้งใหญ่โดยมีพระยาหลวงสามล้านเป็นประธาน โดยยังคงลักษณะศิลปวัฒนธรรมล้านนาไว้ ลักษณะของวิหารเป็นแบบพื้นเมืองล้านนา มีจรรยาทำวิหารประดิษฐานพระพุทธรูป วิหารเป็นทรงปราสาท บริเวณหน้าบันเป็นปูนปั้นประดับกระจกทั้งดงาม ภายในผนังวิหารมีลายรดน้ำสีทองเป็นเรื่องพระพุทธรูปประวัติ ทำวิหารมีซุ้มประตูโขงติดกับฐานชุกชี สร้างเป็นซุ้มโค้งสองชั้น ชั้นล่างรูปร่างคล้ายกระบี่งอกแหลม ใช้ฝาซามเบญจรงค์มาตกแต่งเป็นดอกไม้ ปลายซุ้มเป็นรูปหงส์ยืนหันหน้าเข้าหากรอบซุ้ม ซุ้มโค้งชั้นบนทำเป็นรูปลำตัวมกรสองตัวยกหางขึ้นเกี่ยวกระหวัด มีลายปูนปั้นเป็นกลีบดอกไม้และรูปสัตว์หลายชนิด องค์ปราสาทหลังวิหารมีลักษณะคล้ายกับเจดีย์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประธาน ตามจารึก¹³⁹ จนเมื่อ พ.ศ.2439 สมัยของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ได้บูรณะอีกครั้งได้เปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่คือเปลี่ยนแปลงจากวิหารเปิดเป็นวิหารปิด โดยไม่ทราบสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง เมื่อปี พ.ศ. 2522 วัดปราสาทขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และกำหนดขอบเขต ในพ.ศ. 2527-2528 มีการบูรณะฟื้นฟูอีกครั้ง¹⁴⁰ โดยเปลี่ยนหน้าบันและหน้าทับด้านหน้าจากที่ประดับ

¹³⁸ ปวง คำ ดุษฎีเขียว, วัดปราสาทและบันทึกพระยาหลวงสามล้าน ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ วัดปราสาทและบันทึกพระยาหลวงสามล้าน ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่โดย พระครูชินวงศานุวัตร (สิงห์โต ชินวโส), ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์, 2546, หน้า 10-45

¹³⁹ บันทึกการบูรณะโบราณสถาน กรมศิลปากรเขตที่ 8 พ.ศ. 2545

¹⁴⁰ บูรณะโดยเจ้าอาวาสคณะปกครอง

ด้วยลวดลายของลายคำได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นปูนปั้นเนื่องจากลายคำได้ถูกน้ำฝนและแสงแดดทำลายประกอบกับได้รับอิทธิพลจากทางล้าปางมาด้วย จนกระทั่งพ.ศ. 2547 ถึงพ.ศ.2550 ได้บูรณะลายคำใหม่ทั่ววัด¹⁴¹

2. วิหารน้ำเต้า วัดพระธาตุลำปางหลวง จ. ลำปาง

2.1 ประวัติความเป็นมา และการบูรณะ วิหารน้ำเต้าตั้งอยู่ที่ตำบลลำปางหลวง ห่างจากตัวเมืองลำปางประมาณ 18 กิโลเมตร ตามทางหลวงสายลำปาง-เถิน ถึง หลักกิโลเมตรที่ 586 เลี้ยวขวาไปจนถึงที่ว่าการอำเภอเกาะคา จากนั้น เลี้ยวขวาเข้าไปอีก 2 กิโลเมตร วิหารน้ำเต้า เป็นวิหารบริวารตั้งอยู่ทางทิศเหนือขององค์พระธาตุเจดีย์ เป็นวิหารเครื่องไม้สี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปร่างและสัดส่วนงดงาม ภายในคอสองมีภาพเขียนสีโบราณที่เก่าแก่ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำริด ซึ่งสร้างเป็นฝาผนังปูนปิดทึบ และเป็นที่ตั้งของฐานปูนขนาดใหญ่ที่น่าจะใช้เป็นฐานชุกชีมาก่อน¹⁴² ประวัติการก่อสร้างวิหารน้ำเต้า นั้นไม่ปรากฏมีการกล่าวถึงอย่างชัดเจนอยู่ในตำนานและเอกสารใดๆ แต่จากข้อความที่ปรากฏในตำนานและศิลาจารึกทำให้เชื่อได้ว่าวิหารหลังนี้ควรจะสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าล้านทองพุทธศตวรรษที่ 22 ทั้งนี้มีข้อความที่ปรากฏในตำนานวัดพระธาตุลำปางหลวง และศิลาจารึกที่วัดพระธาตุลำปางหลวงกล่าวตรงกันว่าใน พ.ศ. 2106 ได้มีการหล่อ "พระเจ้าล้านทอง" ขึ้น ถัดนั้นมาก็ได้มีการหล่อพระพุทธรูปสำริดขึ้นองค์หนึ่งน้ำหนักได้สามหมื่นทองแล้วนำมาประดิษฐานไว้ในวิหารด้านเหนือ ซึ่งวิหารในที่นี้ก็คือ วิหารน้ำเต้า จากหลักฐานดังกล่าวทำให้สันนิษฐานได้ว่า วิหารน้ำเต้าควรจะสร้างขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการหล่อพระเจ้าล้านทองในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 22 เพื่อประดิษฐานพระเจ้าสามหมื่นทอง¹⁴³

โครงสร้างของวิหารเป็นแบบเสาคานรับน้ำหนักเสา วิหารมีทั้งเสาไม้และเสาปูนกล่าวคือ เสาข้างวิหารทั้งสองด้านและเสากลางคู้หน้าสุดจะเป็นเสาปูนสี่เหลี่ยมจัตุรัส ส่วนเสาหลวงจะเป็นเสาไม้กลมตั้งเป็นคู่อู่กลางวิหาร โครงสร้างหลังคาจะเป็นระบบที่ทางล้านนาเรียกว่าช่อม้ายี่ดัดใหม่ หลังคามุงด้วยกระเบื้องดินชอลดชั้นลดด้านหน้าสองชั้นด้านหลังหนึ่งชั้น ซึ่งสอดคล้องกับการย่อเก็จของส่วนฐานและลดหลังคาปีกนกด้านข้างลงข้างๆ ละหนึ่งดับ ชายคาของหลังคาด้านข้างคลุมลงมาต่ำมากจึงทำให้รูปทรงของวิหารดูอ่อนช้อยซึ่งเข้าใจว่าเพื่อกันน้ำฝนและแสงแดด รวมทั้งยังมีฝาหยาบหรือคอสองช่วยปกป้องแสงแดดและน้ำฝนไว้อีกชั้นหนึ่งห้องท้ายวิหารผนังจะก่ออิฐฉาบปูนสูงขึ้นไปจนจรดท้องช่อทั้งสามด้าน ทำให้มีลักษณะเป็นห้องหรือกระเป่าก่อเป็นฐานยกสูงขึ้น

¹⁴¹ บันทึกการบูรณะ โบราณสถาน กรมศิลปากรเขตที่ 8 จารึกวัดปราสาท

¹⁴² วรดิษฐ์ บุญยสุรัตน์. วิหารล้านนา, (กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2544), หน้า 124 - 125

¹⁴³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 121

ประมาณ 80 เซนติเมตรเต็มพื้นที่ พ.ศ. 2336 มีการบูรณะปิดผนัง ก่ออิฐฐานพระพุทธรูป สำหรับเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไม้หลายองค์ บริเวณด้านหน้าของห้องทำยวิหารจะมีฐานชุกชีขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นฐานบัวลูกแก้วยกเก็จสองชั้นกว้างประมาณหนึ่งเมตรเศษ ต่อยื่นออกมาตรงกึ่งกลางจากฐานห้องทำยวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปประธานของวิหารหลังนี้ซึ่งก็คือพระเจ้าสามหมื่นทอง จนเมื่อพ.ศ. 2370 มีตกแต่งเพิ่มหน้าแหวน และลายคำใหม่ และเมื่อพ.ศ. 2466 มีการบูรณะและเปลี่ยนหน้าแหวนและเปลี่ยนโครงสร้างหลังคาใหม่ เนื่องจากเกิดความทรุดโทรมของวิหารมากจากการตรวจสอบบริเวณรอยแตกที่ส่วนฐานห้องทำยวิหารที่เป็นจุดเชื่อมต่อกับฐานชุกชีประดิษฐานพระเจ้าสามหมื่นทอง ได้พบว่าส่วนของฐานห้องทำยวิหารได้ก่อทับปิดส่วนหนึ่งของฐานชุกชีไว้จึงเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ฐานที่ก่อปิดเต็มพื้นที่ของห้องทำยวิหารนั้นเป็นสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นใหม่ในภายหลัง แต่เดิมห้องทำยวิหารน่าจะมีฐานแคบๆ อยู่ติดผนังปูนทำยวิหารเป็นแนวยาวตลอดสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปต่างๆ โดยไม่มีส่วนใดเชื่อมต่อกับฐานชุกชีพระเจ้าสามหมื่นทองเลย ซึ่งการทำฐานติดกับผนังทำยวิหารเช่นนี้มีหลักฐานปรากฏอยู่ที่วิหารวัดเวียงและวิหารวัดปงยางคก¹⁴⁴ จากร่องรอยของฐานชุกชีเดิมของพระเจ้าสามหมื่นทองที่ถูกก่อปิดทับนั้น ได้พบว่าบริเวณดังกล่าวของเดิมจะมีการทาร์ก (ชาด) เป็นสีพื้นไว้โดยไม่มีการประดับลวดลายใดๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าลวดลายปิดทองลายฉลุที่ประดับฐานชุกชีพระเจ้าสามหมื่นทอง ปัจจุบันนี้เป็นงานที่สร้างขึ้นใหม่ในระยะหลัง และควรจะเป็นช่วงเวลาเดียวกับการก่อฐานเต็มพื้นที่ห้องทำยวิหาร การซ่อมแซมทำขึ้นในช่วงใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่เมื่อพิจารณาถึงเงื่อนไขในทางประวัติศาสตร์และลักษณะของลวดลายที่ปรากฏแล้ว เชื่อว่าวิหารน้ำแต้มได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 ซึ่งจะเป็นเวลาที่วัดพระธาตุลำปางหลวงได้รับการทำนุบำรุงจากเจ้านายในสายตระกูลเชื้อเจ้าเจ็ดตนค่อนข้างมาก ในการปฏิสังขรณ์ครั้งนั้นคงได้มีการเปลี่ยนตัวไม้โครงสร้างเครื่องบนใหม่เกือบทั้งหมดแต่ก็ไม่ได้มีการทำงานลายคำประดับตกแต่งใหม่แต่อย่างใด ดังนั้นที่บริเวณตัวไม้โครงสร้างหลังคาจึงไม่ปรากฏร่องรอยของงานลายคำอยู่เลย ยกเว้นข้อบางตัวที่ไม่ได้ถูกเปลี่ยนออกไป ซึ่งยังคงเหลือร่องรอยให้เห็นว่าแต่เดิมโครงสร้างหลังคาของวิหารแห่งนี้จะมีงานศิลปกรรมลายคำประดับตกแต่งอยู่ด้วย นอกจากนี้ที่บริเวณหน้าแหวนหรือหน้าบันด้านใน

3. วิหารลายคำ วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จ. เชียงใหม่

¹⁴⁴ พรรณนิภา ปิณฑาวิช, การศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรมวัดพระธาตุลำปางหลวง จังหวัดลำปาง, วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546)

3.1 ประวัติความเป็นมา และการบูรณะ วัดพระสิงห์ หรือมีชื่อเต็มว่า วัดพระสิงห์วรมหาวิหาร ซึ่งตั้งอยู่ที่ ถนนสามล้าน ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ 25 ไร่ 2 งาน 15 ตารางวา ในปัจจุบันสังกัดคณะสงฆ์มหานิกายและเป็นวิหารซึ่งมีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบล้านนาบนผนังด้านหลังพระประธานมีรูปปราสาทแวดล้อมด้วยมังกรและหงส์ มีความงดงามน่าชมยิ่ง มีเสาหลวง (เสากลม) เสากระเบื้อง (เสาสี่เหลี่ยม) อีกทั้งเป็นวิหารลายคำที่พบที่นี้ได้แห่งเดียวเท่านั้น¹⁴⁵ และลักษณะเด่นของภาพจิตรกรรมที่พบในล้านนา ตามเอกสารทางประวัติศาสตร์ ซึ่งพบว่าเป็นวิหารทรงพื้นเมืองล้านนาขนาดเล็กกระทัดรัด ภายในวิหารใช้เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหินทราย ที่ผนังวิหารมีภาพจิตรกรรมโดยรอบ ด้านเหนือเขียนเป็นเรื่องสังข์ทอง ด้านใต้เป็นเรื่องสุวรรณหงส์ ภาพจิตรกรรมดังกล่าวมีความน่าสนใจมากทีเดียว โดยเฉพาะเรื่องสังข์ทองพบเพียงแห่งเดียวที่นี้ ลักษณะเด่นของภาพจิตรกรรมที่พบในล้านนา อาจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้สรุปไว้ว่า “จิตรกรรมในภาคเหนือนิยมเขียนภาพชีวิตประจำวัน เป็นภาพเหมือนชีวิตจริง ซึ่งถ้าเรามองดูภาพที่งดงามเรื่องสังข์ทองในวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ จ.เชียงใหม่ เราจะรู้สึกคล้ายกับว่า เราเข้าไปอยู่ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงตามความเป็นอยู่เมื่อ 100 ปีก่อน” จากการสันนิษฐานของ สน สิมাত্রัง¹⁴⁶ กล่าวว่า โครงสร้างสถาปัตยกรรมของวิหารลายคำเป็น โครงสร้างที่เก่าแก่มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 21-23 แต่งานช่างทั้งอาคารที่เห็นในปัจจุบันอายุราวพุทธศตวรรษที่ 23-24 แต่ภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นฝีมือ ช่างเขียนในพุทธศตวรรษที่ 25 ซึ่งเขียนขึ้นภายหลัง

การบูรณะปฏิสังขรณ์ คงมีต่อมาเรื่อยๆ ตามความสำคัญของวัดที่มีมาแต่อดีต และในพุทธศตวรรษที่ 25 คงมีการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ทั้งวิหารและเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังขึ้นในคราวเดียวกัน หรือในระยะเวลาไม่ห่างกันมาก งานช่างทั้งหมด มีแบบแผนและความคิดในการสร้างงานศิลปะเป็นสกุลช่างเดียวกัน ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนังวิหารลายคำวัดพระสิงห์เชียงใหม่กับจิตรกรรมฝาผนังวิหารจตุรมุขวัดคูมิงค์จังหวัดน่าน เรื่องราวที่ปรากฏในจิตรกรรมฝาผนังวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ มีชาดก 2 เรื่อง คือ เรื่องสังข์ทอง ซึ่งเขียนบนผนัง ด้านทิศเหนือ เป็นฝีมือของสกุลช่างเชียงใหม่ และเรื่อง "สุวรรณหงส์" ซึ่งเขียนบนผนังด้านทิศใต้เป็นฝีมือสกุลช่างกรุงเทพฯ จากการวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมของ สน สิมাত্রัง ยังกล่าวว่า สกุลช่างเชียงใหม่ที่เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านทิศเหนือ ของวิหารลายคำ เป็นลักษณะการเขียนภาพที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวช่าง ซึ่งบ่งบอกถึงความประทับใจของช่างแล้วแสดงออกในภาพ เป็นแบบอิสระตามความชอบและความถนัดของช่างเขียน มากกว่าจะเป็นแบบทำตามระบบกำกับงานของนายช่างใหญ่หรือผู้ปกครอง ภาพ

¹⁴⁵ สุรพล คำริห์กุล, รายงานงานวิจัยเรื่อง งานศิลปกรรมลายคำประดับอาคารทางศาสนาล้านนา ในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 20-25, (เชียงใหม่ : โครงการทุนนักวิจัยรุ่นใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539), หน้า 23

¹⁴⁶ สน สิมাত্রัง, *จิตรกรรมฝาผนังสกุลช่างรัตนโกสินทร์*, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2522)

จิตรกรรมฝาผนังในวิหารลายคำ มีลักษณะการเขียนของช่างที่สวयงานประณีตเป็นอันมาก แสดงออกซึ่งความชำนาญของช่างเขียนที่ได้ถ่ายทอดออกมา มีลักษณะการเขียนที่ผสมผสานระหว่างศิลปะพม่าและรัตนโกสินทร์ ผนวกกับลักษณะเฉพาะของปราสาทล้านนา และเรือนกาแล ที่นิยมสร้างกันสมัยนั้น มีลักษณะการเขียนที่แสดงถึงลักษณะของคนล้านนาในยุคนั้น เครื่องแต่งกายต่างๆ ก็บอกความเป็นคนล้านนาในพุทธศตวรรษที่ 25 ทั้งสิ้น ส่วนลักษณะการเขียนสถาปัตยกรรมประกอบภาพในเรื่องส่วนประกอบของไม้ใช้เป็นส่วนบน ปูนใช้เป็นส่วนกลางและหลังคามุงกระเบื้อง ส่วนรั้วและกำแพง บางจุดเป็นไม้ บางจุดเป็นอิฐมีความละเอียดประณีตมาก ใช้ทองคำเปลว ช่วยให้เกิดความสวยงาม มีฝ้ายมันเป็นฉากกั้นระหว่างห้อง เขียนลายฝ้ายมันเป็นลวดลายดอกไม้สวยงามมาก สีที่ใช้จิตรกรรมฝาผนังในวิหารลายคำเป็นวรรณะสีเย็น ซึ่งมีสีน้ำเงินครามและสีเขียวเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ ก็มีสีแดง สีเขียว สีน้ำตาล สีดำ และสีทอง ซึ่งใช้เขียนส่วนที่เป็นโลหะปิดด้วยทองคำเปลวตัดด้วยสีแดงและดำ เช่น เจึงหลังคา และยอดปราสาท สิ่งของเครื่องใช้ เช่น อาวุธ เครื่องประดับ

หลักฐานการบูรณะ ตามจารึก¹⁴⁷ เมื่อพ.ศ. 2061 เริ่มสร้างวิหารลายคำขึ้นเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูปศิหิงค์ ต่อมาพ.ศ. 2299 ได้บูรณะใหม่เพราะสร้างพระพุทธรูปใหม่ หลังจากย้ายพระพุทธรูปศิหิงค์ไปกรุงเทพฯ เมื่อพ.ศ. 2366 ได้มีช่างกรุงเทพฯเข้ามาตกแต่งใหม่ โดยเขียนเป็นเรื่อง สุวรรณหงส์ เขียนบนผนังด้านทิศใต้ เพื่อให้ต่อเนื่องกับทางทิศเหนือที่เป็นเรื่องสังข์ทอง จนกระทั่งพ.ศ. 2416 – 2439 สมัยของพระเจ้าอินทวิชยานนท์ มีการซ่อมแซมวิหารลายคำเนื่องจากโดนอิทธิพลของสงครามได้รับความเสียหายอย่างมาก เมื่อพ.ศ. 2439 ได้เขียนภาพจิตรกรรม เขียนใหม่ ลายคำและสีฝุ่น และพ.ศ. 2472 บูรณะภาพจิตรกรรม และบูรณะเรื่อยมาเมื่อถึงพ.ศ. 2537-2540 มีการบูรณะองค์ประกอบโดยรวมเป็นครั้งยิ่งใหญ่

4. วิหารพระนางจามเทวี วัดปงยางคก จ.ลำปาง ข้อมูลด้านกายภาพ

4.1 ประวัติ ความเป็นมา และการบูรณะ วิหารพระนางจามเทวีเป็นวิหารหลวงที่อยู่ในวัดปงยางคกซึ่งป็นวัดที่เก่าแก่วัดหนึ่งของจังหวัดลำปาง ตั้งอยู่เลขที่ 70 ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจากอำเภอห้างฉัตรประมาณ 3 กิโลเมตร และอยู่จากวัดเนื้อที่ 3 ไร่ 2 งาน 70 ตารางวา วิหารนี้เป็นวิหารหลวง หันหน้าออกทางทิศตะวันออก อยู่แนวแกนประธานของวัด เป็นวิหารที่มีลักษณะสถาปัตยกรรมแบบล้านนาดั้งเดิม ที่หน้าบันวิหารมีลวดลายปูนปั้นประดับกระจกลี และไม้แกะสลักรูปสิงห์ฝีมือประณีต ซุ้มปราสาทที่ประดิษฐานพระประธานเป็นศิลปะล้านนาโบราณที่หลงเหลืออยู่ไม่กี่แห่ง รูปแบบลักษณะอาคารเป็นอาคารแบบวิหาร โถงเครื่องไม้แบบ

¹⁴⁷ บันทึกการบูรณะ โบราณสถาน กรมศิลปากรเขตที่ 8

ห้องถื่นล้านนา นับเป็นวิหารขนาดเล็กแบบโถงเปิด คือผนังทุกด้าน เปิดโล่ง ยกเว้นห้องสุดท้าย หลังคาลดชั้น หน้า 3 ชั้น หลัง 2 ชั้น ตามแบบล้านนา มุงด้วยกระเบื้องดินเผา พื้นเมือง โกรงหลังคา และเครื่องประดับหลังคาเป็น เครื่องไม้ วิหารนี้จัดเป็นวิหารแบบล้านนาที่มีสัดส่วน สวยที่สุดหลังหนึ่ง¹⁴⁸ ปีที่สร้างอาคารคือ พ.ศ.2275 ประวัติของวิหารตามหลักศิลาจารึกของวัดตะโปธารามกล่าวไว้ว่า เป็นวัดที่มีมาตั้งแต่อาณาจักรล้านนาเจริญรุ่งเรืองเป็นวัดที่เก่าแก่ของจังหวัดลำปาง วัดปงยางคกเป็นศาสนสถานเดิมที่สร้างขึ้นโดยพระนางจามเทวี กษัตริย์แห่งนครหริภุญไชย ราวพุทธศตวรรษที่ 13 ต่อมาราว พ.ศ.1243 พระแม่เจ้าจามเทวีเสด็จออกจากลำพูน เพื่อมาเยี่ยมเยียนอนันตยศ ผู้ราชบุตรในนครลำปาง ระหว่างทาง มีการพบปาฏิหาริย์ของพระบรมสารีริกธาตุที่จอมปลวก จึงทรงให้ปลูกวิหารจามเทวีรอบจอมปลวกไว้ด้วยมณฑปปราสาทตลอดจนสร้างรูปจำนบไว้หน้าวิหาร เป็นรูปช้างทรงคางหมอบคู่ชูวงขึ้นเหนือหัวในท่าคารวะและปลูกไม้ศรีมหาโพธิ์ ซึ่งได้พันธุ์มาจากลังกาทวีป ต่อมา ณ ที่แห่งนี้จึงเรียกว่า "บ้านปงจำนบ" ต่อมาหลายร้อยปี นามนี้ก็ได้เพี้ยนไปเป็น "ปงยางคก" วิหารพระแม่เจ้าจามเทวี มีขนาดกว้าง 8 เมตร ยาว 15 เมตร มุงด้วยแป้นไม้เกล็ด แต่ในปัจจุบันนี้มุงด้วยดินขอเกล็ด เนื่องจากแป้นไม้เกล็ดได้ผุกร่อนไปตามการเวลา (เพราะเป็นเวลาพันกว่าปีมาแล้ว) วิหารนี้เป็นวิหารขนาดเล็ก ลักษณะทั่วไปของวิหารไม่เหมือนกับวิหารในสมัยปัจจุบัน เป็นวิหารโถงทำด้วยไม้ ตอนล่างเปิดโล่งตลอดไม่มีประตูและหน้าต่าง ตอนสุดท้ายของวิหารมีผนังก่ออิฐฉาบปูนทึบสามด้าน ล้อมกู่พระเจ้าหรือโงงพระเจ้า ลักษณะของการก่อสร้างเป็นศิลปะสถาปัตยกรรมแบบล้านนา ยุคหริภุญไชยสกุลช่างเขลางค์ (ซึ่งต่างกับสถาปัตยกรรมภาคกลาง) หลังคาสามชั้น เป็นวิหารไม้ที่มีความสวยงามมาก เป็นแบบฉบับของลักษณะสถาปัตยกรรมภาคเหนือ มีฐานพระวิหารสูงจากพื้นดิน 1 ฟุต เดิมคงสูงประมาณ 3 ศอกเศษ แต่เนื่องจากมีน้ำหลากพาดินจากที่อื่นมาท่วมทับถมทุกปีเป็นเวลาพันกว่าปีมาแล้ว อีกประการหนึ่งจากการชนทรายเข้าวัดตามประเพณีก่อพระเจดีย์ทราย จึงทำให้ฐานพระวิหารสูงเหลือเพียง 1 ฟุต โครงสร้างภายในทั้งหมดทุกชั้นที่เห็น แต่งลายรูปต่าง ๆ ตามรูปพื้นที่ไม้ที่รองรับด้วยลายเขียนน้ำรักปิดทองบนพื้นสีแดงเช่นรูปลาย กระจงดอกไม้นุชาพระ ลายกระหนกเครือเถาวัล เทพยดา ลายดาว ลายเลขาคณิต และรูปอื่น ๆ อีกมาก เสาพระวิหารประดับด้วยลายเขียนศิลปะแบบพื้นเมืองที่มีความสำคัญยิ่งเพราะเขียนด้วยรักปิดทอง(ซึ่งต่างจากวิหารทั่วไป ซึ่งเป็นภาพเขียนสีที่เรียกว่าลายน้ำแถม) ถือว่าเป็นจิตรกรรมเสาวิหารที่สวยงามลวดลายละเอียดประณีตวิจิตรบรรจง ลักษณะที่สำคัญ คือเป็นวิหารโถงตลอดมีแต่เสา ยกเว้นที่ห้องท้ายสุดของวิหาร มีผนังก่ออิฐฉาบปูนทึบทั้ง 3 ด้าน ล้อมกู่พระเจ้า (ชุ้มปราสาทเรือนยอดก่ออิฐกลมพระประธานเอาไว้) ตรงกลางห้องและที่ฝ้าด้านหลังสุดของพระวิหาร มีฐาน

¹⁴⁸ สรีสวัสดิ อ่องสกุล. *ประวัติศาสตร์ล้านนา* (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2544), หน้า 115

ชุกซีสำหรับตั้งพระอันดับตลอดแนวฝาบนฝาผนังก่ออิฐฉาบปูนมีภาพเขียนฝาผนังทั้งสามด้าน โครงสร้างภายในทั้งหมดได้ รับการแต่งลายเป็นรูปต่างๆ ตามพื้นไม้ที่รองรับด้วยลายเขียนน้ำรักปิดทองบนพื้นสีแดง เพราะแต่โครงจั่วที่ทำเป็นแผ่นทึบแต่คงเป็นระบบตั้งใหม่อันเป็นแบบฉบับอย่าง ล้านนาทั่วไป เมื่อราว พ.ศ. 2487 วิหารหลังนี้เกือบจะถูกรื้อทิ้งและสร้างวิหารขึ้นใหม่โดยใช้ไม้เดิม แต่เผชิญไม้ผุมาก ที่เหลือมีจำนวนไม่พอ ต้องหาเพิ่มอีก ซึ่งเกินกำลังเงินของวัดจึงงดเสีย ปัจจุบัน วิหารหลังนี้ได้ประกาศเป็นโบราณสถานโดย เมื่อปี 2523 ต่อมาในพ.ศ. 2508 มีการก่อฝาผนังทึบได้ในห้องที่ 3 และห้องที่ 4 เพื่อกันฝนสาดเข้ามาในวิหาร มีการบูรณะครั้งล่าสุดเมื่อพ.ศ. 2539 โดย บริษัท มรดกโลก

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของวัด ได้สืบค้นจาก เอกสารอ้างอิง ทั้งหลักฐานจากการบันทึกบูรณะ และหนังสือต่างที่ได้ทำการวิจัยค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ตำนาน เรื่องราว การเปลี่ยนแปลงต่างๆ¹⁴⁹ แต่เนื่องจากวิหารพระนางจามเทวีเป็นวิหาร ที่เก่าแก่ที่สุด ดังนั้นข้อมูลในการค้นคว้าจึงค่อนข้างหายาก แต่ในการวิเคราะห์จะยึดตามหลักบันทึก ของกรมศิลปกรเป็นหลัก

5. วิหารไหล่หิน วัดไหล่หินหลวง จ. ลำปาง

5.1 ประวัติ ความเป็นมา และการบูรณะ ที่ตั้งของวัด คือ สายไหล่หินแม่ปืม บ้าน ไหล่หิน หมู่ที่ 2 ตำบลไหล่หิน อำเภอกะคา จังหวัดลำปาง ห่างจากอำเภอกะคาประมาณ 6 กิโลเมตรและห่างจากตัวจังหวัดลำปางประมาณ 20 กิโลเมตร มีที่ดินตั้งวัดเนื้อที่ 17 ไร่ 2 งาน 70 ตารางวา ปัจจุบันสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เป็นวิหารทรงพื้นเมืองล้านนาฝีมือช่างชาวเชียงตุง สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2226 (บางตำนานกล่าวว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. 2311) ขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 9 เมตร มี ลวดลายหน้าบันที่งามที่สุดแห่งหนึ่งในภาคเหนือ บางตำรากล่าวว่าวิหารหลังนี้สร้างขึ้นโดยพระ มหาปาเกสรปัญโญซึ่งเป็นพระเถระรุ่นแรกๆ ของวัดไหล่หินและเจ้าฟ้าเมืองเชียงตุงเป็นประธาน เป็นวิหาร โถงขนาดเล็ก จำนวน 5 ห้อง ผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ยกเก็จออกทางด้านหน้า 1 ช่วง ด้านหลังตัดตรง มีผนังปิดทึบเฉพาะช่วงห้องท้ายวิหาร ผนังด้านหลังวิหารเป็นผนังปูนทึบคือ วัด ไหล่หินมีชื่อเรียกอีกชื่อ คือ วัดไหล่หินแก้วช้างยืน หรือ วัดเสลารัตนปีพพดาราม ปราภฏจารึกใบ ลาน พ.ศ. 2093 เรื่อง อัญญาบิดชาคก วิหารนี้ตั้งในตำแหน่งสำคัญ ในแนวแกนตะวันออก-ตะวันตก

¹⁴⁹ เอกสารอ้างอิงได้แก่ ดังนี้ บันทึกการบูรณะโบราณสถาน กรมศิลปากรเขตที่ 8; เรียบเรียงจาก กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ประวัติวัดท้าวราชอาณาจักร พ.ศ. 2532 และสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน วิหารจามเทวี วัดปกยางคก พ.ศ. 2530, *จารึกวัดปาง ยางคก ศิลจารึก 826* (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์และวันที่จัดทำ); วรดิญจก์ บุญยสุรัตน์, *วิหารล้านนา* (กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2544); สรัสวดี อ๋องสกุล, *ประวัติศาสตร์ล้านนา* (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2544); ราชบัณฑิตยสถาน, *วิหารจามเทวี วัดปกยางคก* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530); วิชาร, กรม, *ลำปาง นครเขลาค์แห่งลุ่มน้ำวัง* (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541)

พบซุ้มประตูโขง วิหารหลวง เจดีย์ ตามลำดับ อาคารทั้งหมดถูกล้อมรอบด้วยศาลาบาตร(ภาคกลาง เรียกว่า ระเบียบคด) เป็นที่น่าสังเกตว่าแผนผังของวิหารวัดไหล่หินจะไม่เหมือนกับวิหารที่ปรากฏในพื้นที่เชียงใหม่ และลำปางโดยทั่วไป แต่จะคล้ายกับวิหารร้างที่พบมากในเขตเมืองเชียงใหม่ ซึ่ง สอดคล้องกับตำนานของวัดที่มีเกี่ยวข้องกับเมืองเชียงตุง อันเป็นกลุ่มบ้านเมืองเดียวกับ เชียงแสน¹⁵⁰ ชาวบ้านทั่วไปมักเรียกกันสั้นๆ ว่า “วัดไหล่หิน” เพราะตั้งอยู่บนส่วนลาดของเนินเตี้ยๆ เหนือ หมู่บ้านไหล่หินเนื้อที่วัดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เขตพุทธาวาสและสังฆาวาส โดยมีกำแพงวัด ล้อมรอบ 7 โค้ง รูปร่างคล้ายดอกบัว ร่องรอยที่ปรากฏวิหารนี้ได้รับการบูรณะซ่อมแซมตลอดมา แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด ปรากฏในปี พ.ศ.2459 เจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิตย์ เจ้าผู้ครองนครลำปาง ได้เป็นประธานสร้างพระอุโบสถขึ้น ซึ่งน่าจะได้รับการบูรณะวิหารนี้ด้วย พบร่องรอยการเปลี่ยนช่อฟ้า, ป้านลม, ใบระกา, หางหงส์ ในลักษณะศิลปะแบบภาคกลาง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงกระเบื้องมุง หลังคาที่เป็นกระเบื้องซีเมนต์ดังปรากฏมาจนทุกวันนี้ วิหารโบราณแห่งนี้เป็นฝีมือช่างเมืองเชียงตุง และซุ้มโขงแบบล้านนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ยังมีลายคำที่ลวดลายสวยงามแตกต่างจากวิหารที่มี เอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใคร จากการสำรวจหลักฐานและข้อมูลพบว่าเสาคู่หน้าพระ ประธานด้านขวาในวิหารใช้ไม้มันหมู มีปูนพอกไว้ ฝีมือช่างเมืองเชียงตุงศิลปะล้านนามีลวดลาย ละเอียดสวยงาม เมื่อพิจารณารูปทรงโดยรวมและการวางผังประกอบลักษณะสถาปัตยกรรมทั้งหมด แล้ว จะพบว่ามีส่วนเป็นฝีมือช่างชาวไทยใหญ่ อาทิ ลวดลายปูนปั้นปิดทองไม้ หน้าบันมีลวดลาย สะพาน(ปูน)การปั้นเป็นแบบไทใหญ่ผสมพื้นเมืองตลอดทั้งหน้าบัน เรื่องราวและรูปประกอบ ลวดลายทองไม้ซึ่งติดประดับหน้าบันเป็นเรื่องป่าหิมพานต์ มีรูปกวาง ช้าง และสัตว์อื่นๆ ประกอบ ลายเครือเถาวัลย์ จากคำบอกเล่าของชาวบ้านอาวุโสบ้านไหล่หินและพระภิกษุอาวุโสที่เคยไปวัด ไหล่หินเล่าว่า สมัยก่อนศาลาคดหรือวิหารคดที่เป็นกำแพงล้อมรอบพระวิหาร ดังที่เห็นในปัจจุบันนี้ ยังไม่มี มีแต่กำแพงกันเดียว กันวิหารด้านหน้าโดยรอบเท่านั้น สำหรับตัวศาลาคดเริ่มสร้างเมื่อ 30-40 ปีมานี้เอง แม้ตัววิหารก็เพิ่งจะมาบูรณะในเวลาก่อนหน้าสร้างศาลาคดไม่กี่สิบปี ดังนั้นรูปแบบ และรูปทรงจึงเป็นแบบสมัยใหม่ขัดกับของเก่าซึ่งเป็นตัววิหาร ดั้งเดิม ซึ่งเมื่อมีการบูรณะแล้วจึงมี ความคิดว่าควรจะมีการบูรณะตัววิหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนของหลังคา เพราะอยากให้สวยงาม แบบใกล้เคียงกันกับของใหม่ในเวลาต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2435 ชาวบ้านจึงรวบรวมทุนช่วยกันเปลี่ยน หลังคาและช่อฟ้าเสียใหม่ให้เป็นแบบ รัตนโกสินทร์ ดังนั้นจึงจะเห็นว่าตัววิหารดูแปลกที่ส่วนบน เป็นรัตนโกสินทร์ โดยเฉพาะตัวลายของและนาคสะดุ้ง ซึ่งนาคสะดุ้งนั้น ทางเหนือจะไม่ทำ แต่ ของเดิมที่วิหารนี้เป็นไม้ปาดเรียบ เฉพาะตัวลายของบนสันหลังคามีรูปนกสดาขุนขนาดใหญ่เคลือบดิน เเผา บางส่วนของหลังคาจะมีรูปนกเคลือบสวยงาม รูปนกเขาเกาะเป็นแถวที่หลังคาส่วนบน ส่วนช่อ

¹⁵⁰ วรลักษณ์ บุญสุรัตน์, วิหารล้านนา (กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2544), หน้า 164-165

ฟ้าเป็นรูปปากนกไม่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าบันวิหารเป็นลายปูนปั้นแบบดั้งเดิมและส่วนล่างทั้งหมดยังเป็นศิลปะแบบเก่าแก่ ในปีพ.ศ. 2548 ได้มีโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรได้ร่วมกันพัฒนาวัดและวิหาร เพื่อให้เป็นสถานที่ที่จะบอกเล่าวิถีชีวิตคนไทล่หีน แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ระหว่างผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้ใหญ่ และเยาวชน ซึ่งทำให้ภายในวิหารได้รับการดูแลยิ่งขึ้นอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาว ศศิธร จำฤทธิ์
วัน เดือน ปี เกิด	27 ธันวาคม 2523
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาสถาปัตยกรรมหลัก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก ปีการศึกษา 2548
ทุนการศึกษา	ได้รับทุนอุดหนุนบัณฑิตศึกษา โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย ชุด โครงการ “ทุนวิจัยมหาบัณฑิต สกว. ด้าน มนุษยศาสตร์ – สังคมศาสตร์”
ประสบการณ์	ปี 2548 สถาปนิกประจำบริษัท นอร์เทิร์นเทคคิงไฟรเวท ปี 2548 สถาปนิกประจำบริษัท วิมานคารารีสอร์ท & สปา ปี 2549 สถาปนิกประจำบริษัท 259 ปี 2550 สถาปนิกประจำบริษัท MadeBy me ปี 2550 สถาปนิกประจำบริษัท กู้ดสเปซ ปี 2551 สถาปนิกประจำบริษัท สายลมแสงแดด ปี 2551 สถาปนิกประจำบริษัท มาตรฐานจักรกล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลงานวิจัย

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved